

Дебютний роман американської письменниці Одрі Ніффенеггер «Дружина мандрівника в часі», який побачив світ 2003 року, став літературною сенсацією ще до публікації, коли права на його екранізацію викупили Бред Пітт і Дженіфер Еністон. Книжка вразила читачів незвичним науково-фантастичним задумом: захопила тих, хто бачив у ній екзистенціальні пошуки свободи волі, і тих, для кого вона стала насамперед романом про кохання поза часом та простором. Глибокий і багатогранний, роман Одрі Ніффенеггер став бестселером за версією «The New York Times» і книжкового магазину «Barnes & Noble», а також читацьким вибором № 1 на сайті Amazon.com. А романтична екранізація з Еріком Бана і Рейчел Мак-Адамс у головних ролях, що вийшла 2009 року, так і не змогла зрівнятися з книжкою за популярністю.

Одного разу студентка художнього коледжу Клер зустріне у бібліотеці Генрі та знатиме більше, ніж він: її Генрі — мандрівник у часі, а вона — його дружина. Рідкісна генетична хвороба з дитинства розриває життя чоловіка на перемішані в часі уривки, викрадаючи його у найнесподіваніші миті й повертаючи назад — на галявину, де бавиться шестирічна школярка Клер, на святкування її вісімнадцятиріччя чи на гучну родинну вечірку... Він завжди кохатиме свою Клер і берегтиме болючі таємниці майбутнього, де раз у раз вона втрачатиме дитину, вирвану з лона безжальним часом. Поки не станеться диво...

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-1526-9

9 786171 215269

Одрі Ніффенеггер

ДРУЖИНА МАНДРІВНИКА В ЧАСІ

ДРУЖИНА МАНДРІВНИКА В ЧАСІ

Одрі Ніффенеггер

THE TIME
TRAVELER'S
WIFE

Audrey Niffenegger

a novel

ДРУЖИНА
МАНДРІВНИКА
В ЧАСІ

Одрі Ніффенеггер

роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)
Н69

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Niffenegger A. The Time Traveler's Wife :
A Novel / Audrey Niffenegger. — Orlando :
Harvest Book, 2003. — 546 p.

Переклад з англійської *Надії Хаєцької*

Ілюстрація на обкладинці *Оксани Драчківської*

ISBN 978-617-12-1526-9 (укр.)
ISBN 978-0-15-602943-8 (англ.)

© Audrey Niffenegger, 2003
© Hemigo Ltd, видання українською мовою, 2016
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2016

*Бестселер «Нью-Йорк Таймс»
Бестселер «Лос-Анджелес Таймс»
Бестселер «Вашингтон Пост»
Бестселер «Паблішерз Віклі»
Вибір Книжкового Клубу «Шоу Тудей»
Вибір Буксенс 76
Вибір «Клубу якісної книги у м'якій обкладинці»
Вибір Клубу книги місяця*

Виняткова, позачасова історія кохання... Лише безсердечного читача не зворушать до сліз ті небезпеки, з якими зіштовхуються Генрі та Клер, і та запаморочлива перемога любові над часом.

Чикаго Триб'юн

Клер і Генрі почергово оповідають цю історію, розкриваючи глибину свого зв'язку, попри все науково-фантастичний задум стає потужною оригінальною історією кохання.

Піпл (найкраща десятка книжок року)

Натхненно... Ніффенеггер геніально грає у часовій дзеркальній залі.

Нью-Йоркер

Читачі пригадають любов у романі «Кохання під час холери», яка існує, незважаючи на всі негаразди і перешкоди...

Маркес, як і Ніффенеггер, намагається донести нам, що для піднесеної любові не існує трагедій і жодних обмежень.

Книжковий світ «Вашингтон Пост»

Винахідливе та гостре письмо Ніффенеггер варте того, щоби його прочитали.

Ентертейнмент Віклі

Зворушлива, гостра проза... Ніффенеггер пише з безстрашністю, непохитністю та чіткістю військового кореспондента, що стоїть неподалік поля битви.

Ю-Ес-Ей Тудей

Виняткова історія чудового чоловіка у дивному становищі (він мандрує у часі) та жінки, яка його кохає. Час і місце дії — Чикаго; все просто чудово.

Сан-Франциско Кронікл

Начебто любов і недостатньо складна річ, утім, дебютантка Ніффенеггер вигадує щасливу пару, в якій є своєрідна проблема... Слід віддати належне Ніффенеггер: вона уникає дешевих прийомів і розвиває свої інноваційні концепції надзвичайно дивним і дотепним способом.

Тайм Аут Нью-Йорк

Усупереч тому, що про неї говорять, «Дружина мандрівника в часі» — це дуже давня історія любові: складна, сексуальна, неймовірна... Чарівливо, винахідливо переказана, цілком не гірша від інших.

Таймз (Лондон)

Незвичайний роман з унікальною передумовою... Ніффенеггер зі співчуттям розвиває своїх унікальних пер-

сонажів, які гідно приймають як труднощі, так і дарунки долі. Не дозволяйте ошукати себе чарівливістю стосунків Генрі та Клер — вони затягнуть вас у свій світ і змусять розділити з ними мрії і розчарування. Вони розіб'ють вам серце.

Curledup.com

Тим, хто каже, що немає нових історій про кохання, щиро раджу «Дружину мандрівника в часі» — фантастичний роман, красиво створений і водночас надзвичайно художній та запаморочливо романтичний.

Скот Туров, автор книжок «Помилки, які можна виправити» і «Презумпція невинності»

Примарна, оригінальна, розумна — аж дух захоплює... словом, настільки рідкісна книжка, яку тепер дочитую, що жалкую, бо її написала не я.

Джоді Піколт, автор книжок «Відверта правда» і «Другий погляд»

Дивна й чарівлива історія кохання. Більшість із нас зустрічає коханих людей уже в зрілому віці, коли дитинство давно позаду. У Генрі та Клер — через чудову здатність Генрі до атемпоральності — це трапилося двічі. Історія відданості, профільтрована часом, — історія двох людей, що дорослішають разом, мов споріднені душі в світі, який може змінитися в одну мить.

Чарльз Дікінсон, автор книги «Путівець у часі»

Одрі Ніффенеггер вигадує витончену й людяну історію випадкового мандрівника у часі й кохання всього його життя. Написано надзвичайно винахідливо, вишукано

кмітливо та з любов'ю, «Дружина мандрівника в часі» виблискує і безстрашно досліджує ніжне переплетіння любові й часу. Цей роман — щось надзвичайне.

*Енн Урсу, автор «Зникнення Джеймса»
і «Розлито у Кларенсі»*

Історія піднесеного кохання, освітлена десятками тонко підмічених деталей і сцен, що спритно ковзають довкола величезної загадки у самому серці книги... Залишає читача з відчуттям яскравості та дивацтва життя.

Паблішерз Віклі (Обрані рецензії)

Вигадливо переплетено... Надзвичайно творчо.

Кіркус Рев'юз

Переконливо... Майстерно написаний роман, у якому поєднані неповторні персонажі та їх щирі емоції, що грають у «класики» з часом і які можна інтерпретувати на багатьох рівнях.

Лайбрарі Джорнал (Обрані рецензії)

Час на годиннику — наш банківський менеджер,
збирач податків, поліцейський інспектор;
цей внутрішній час — наша дружина.

Дж. Б. Прістлі. Людина та Час

КОХАННЯ ПІСЛЯ КОХАННЯ

І час прийде,
коли з натхненням
свій прихід ти привітаєш
в твоїх дверях, у твоїм люстрі,
Собі всміхнешся ти привітно

і скажеш: «Сядь. Поїж».
Й полюбиш знов незнамого себе.
Дай хліб, вино і поверни
своє серце собі, чужинцю, що любить

і знає тебе все життя,
ким задля інших знехтував ти.
Звільни полицку від листів кохання,

від зніmkів, від записок відчаю,
себе очисти від дзеркал.
Сядь. Святкуй життя.

Дерек Волкотт

Для Елізабет Гілман Тамандл
(20 травня 1915 року — 18 грудня 1986 року)
і Норберта Чарлза Талмандла
(11 лютого 1915 року — 23 травня 1957 року)

ПРОЛОГ

Клер: Важко, коли тебе лишають. Чекаю Генрі, не знаючи, де він, тривожачись, чи з ним усе гаразд. Важко бути тим, хто застається.

Постійно чимось займаю себе. Так час минає швидше.

Самотньою лягаю спати й самотньою прокидаюся. Ходжу на прогулянки. Працюю до знемоги. Спостерігаю, як вітер грає зі сміттям, що всю зиму пролежало під снігом. Усе здається таким простим, поки про це не замислишся. Чому любов міцніє у розлуці?

Колись давно чоловіки йшли в море, а жінки чекали їх, стоячи біля самої води і виглядаючи крихітне суденце на обрії. Тепер я чекаю Генрі. Він зникає, сам того не бажаючи, без попередження. Я чекаю його. Кожна мить очікування здається мені роком, вічністю. Кожна мить така ж повільна й прозора, неначе скло. Крізь кожну мить бачу ряд нескінченних митей очікування. Чому він пішов туди, куди я за ним піти не зможу?

Генрі: Як це відбувається? *Як це відбувається?*

Інколи наче на хвильку відволікся. Потім, здригнувшись, розумієш, що книжка, яку тримав у руках, червона картата бавовняна сорочка з білими гудзиками, улюблені чорні джинси, брунатні шкарпетки, на п'яті однієї з яких ось-ось з'явиться дірка, вітальня, чайник, що от-от закипить на кухні, — усе це зникло. Стоїш у чому мати народила, по кісточки у крижаній воді в рівчаку обабіч

невідомої сільської дороги. Чекаєш хвилинку, сподіваючись, що, можливо, просто кліпнеш і знову повернешся до своєї книжки у власній квартирі, *et cetera*¹. Через хвилину п'ять прокльонів, тремтіння та щирих сподівань, що зараз просто зникнеш, починаєш плентатися в будь-якому напрямку й зрештою доходиш до сільського будинку, де маєш можливість або щось вкрасти, або пояснити ситуацію. Іноді крадіжка доводить до в'язниці, але пояснення більш утомливе, забирає багато часу й, у будь-якому разі, змушує брехати. Зрештою, тебе іноді тягнуть у ту ж в'язницю, тому яка, до дідька, різниця.

Часом відчуваєш, наче занадто швидко встав, навіть якщо лежиш напівсонний у ліжку. Чуєш, як кров пульсує в голові, відчуваєш запаморочення і мовби кудись падаєш. Руки й ноги поколюють, а потім узагалі мовби зникають. Тебе знов не туди понесло. Усе займає лише мить, якраз достатньо часу, щоби спробувати затриматися, поборсатися (можливо, пошкодивши себе чи щось цінне). Відтак різко падаєш у коридорі, застеленому килимовим покриттям кольору молодої трави, в motelі № 6 у Афінах, штат Огайо, о 4:16 ранку в понеділок, шостого серпня 1981 року і гепеєшся головою об чиїсь двері. У результаті мешканка номера — така собі міс Тіна Шульман з Філадельфії — відчиняє двері й волає, бо, бач, до її ніг упав непритомний голий чоловік з обідраним об килим тілом. Прокидаєшся в окружній лікарні від шуму за дверима, де сидить поліцейський і слухає гру «Філліз» на тріскучому транзисторі. На щастя, ще раз непритомнієш і знову прокидаєшся через кілька годин у власному ліжку, а над тобою схилилась схвильована дружина.

¹ І так далі (*лат.*).

Іноді відчуваєш ейфорію. Усе таке піднесене, мовби світиться, але раптом тебе дуже нудить, і ти зникаєш. Вибльовуєш усе на якісь квіти за містом, або на тенісні туфлі твого батька, чи на підлогу власної ванної кімнати трьома днями раніше, чи на дерев'яний тротуар в Оук-Парку, штат Іллінойс, приблизно в 1903 році, або на тенісний корт прекрасного осіннього днядесь у п'ятдесятих, чи на власні босі ноги в різний час у різних місцях.

Як це відбувається?

Так само як в одному з тих снів, коли раптом розумієш, що мусиш пройти тест, до якого не готувався, а ти взагалі не одягнутий. І залишив гаманець удома. Коли я там, у якомусь часі, то здаюся собі дзеркальним відображенням, перетворююсь на власну копію, доведена до відчаю. Стаю злодієм, волоцюгою, твариною, що біжить і ховається. Лякаю бабусь і дивую дітей. Я — фокус, ілюзія найвищого гатунку, це настільки неймовірно, що я насправді існую.

Чи є якась логіка, якесь правило в усіх цих поверненнях і зникненнях, у всіх цих переміщеннях? Чи існує спосіб залишатися на місці, охопивши теперішнє кожною клітиною тіла? Не знаю. Підказки є, як і в будь-якій хворобі, — симптоми та ймовірні сценарії розвитку. Виснаження, гучні звуки, стрес, різке зривання з місця, спалах світла — будь-що з переліченого може спричинити переміщення. Але: я можу читати недільний випуск «Таймс», тримати в руці горнятко кави, а поруч, на нашому ліжку дримає Клер, і раптом опиняюсь у 1976 році, спостерігаю за собою, тринадцятирічним хлопчиськом, що стриже газон у бабусі й дідуся. Деякі з цих епізодів тривають якусь мить, наче слухаєш радіо в автомобілі, але виникають проблеми з сигналом. Опиняюсь у натовпі, на публіці чи на зборищі. Так само часто опиняюся наодинці: у полі, в будинку,

в автомобілі, на пляжі, в школі посеред ночі. Боюся опинитися в тюремній камері, у переповненому ліфті, посеред шосе. Я з'являюся з нізвідки, голий. Як можна це пояснити? Ніколи не міг прихопити щось зі собою. Ні одержі, ні грошей, ні документів. Більшу частину моїх «мандрів» проводжу, роздобуваючи одяг і намагаючись заховатися. На щастя, не ношу окулярів.

Яка іронія. Усі мої задоволення — домашні: розкіш м'якого крісла, спокійна втіха сімейного затишку. Все, що мені потрібно, — прості радощі. Детективний роман на ніч, запах довгого золотисто-рудого волосся Клер, ще вогкого після душу, листівка від одного з друзів, що зараз у відпустці, вершки, які розчинились у каві, м'якість шкіри під грудьми Клер, симетрія сумок з продуктами, що лежать на кухонному столі й чекають, коли їх розпакують. Люблю блукати поміж бібліотечних стелажів після того, як начальство пішло додому, злегка торкаючись корінців книжок. Такі речі наповнюють мене тугою, коли примхою Часу мене переносить у інше місце.

І Клер, завжди Клер. Уранішня, сонна Клер з прим'ятим обличчям. Клер, що занурює руки у чан, де готується паперова маса, коли вона піднімає його й струшує, щоб з'єднати волокна. Клер, що читає, а її волосся звисає над спинкою стільця, Клер, що втирає бальзам у свої потріскані червоні руки перед сном. Низький голос Клер часто лунає у моїй голові.

Ненавиджу бути там, де її нема, коли її нема. І все ж завжди йду, а вона не може піти за мною.

ЧАСТИНА 1

Людина поза часом

О ні, не щастя заради —
то передчасний набуток швидкої утрати —

Тільки ж земне існування важить багато й воно
все зникне, не може без нас і предивне
починається з нас, що зникомі найбільше.

На жаль, під інше склепіння
хіба що беруть із собою? Ані вміння дивитись,
ледве-ледве набуते, ні те, що чинилося в світі —
анічого. Отож, тільки біль. І тягар існування,
довгий досвід любові. Отож, тільки крик
невимовного.

Райнер Марія Рільке.

З «Дев'ятої дунайської елегії»¹

Перше побачення, частина перша

Субота, 26 жовтня 1991 року
(Генрі двадцять вісім, Клер двадцять)

Клер: У бібліотеці холодно, пахне очищувачем для килимів, хоча довкола бачу лише мармур. Заповнюю картку відвідувача: «Клер Ебшир, 11:15 26/10/1991, спеціалізований читальний зал». Мені ще не доводилось бувати в науковій бібліотеці Ньюбері, і тепер, пройшовши крізь

¹ Переклад В. Стуса.

темний зловісний вхід, я у захваті. У мене відчуття, що бібліотека — наче велика коробка, наповнена різдвяними книгами, з тих, які бачиш різдвяного ранку. У майже безшумному ліфті затемнене світло. Виходжу на третьому поверсі та заповнюю заявку на отримання читацького квитка, відтак піднімаюся у спеціалізований читальний зал. Мої підбори вистукують по дерев'яній долівці. У залі тихо й багатолюдно. Масивні важкі столи зі стосами книжок оточені читачами. Чиказьке осіннє ранкове світло проникає крізь високі вікна. Підходжу до столу й беру кілька листків читацької вимоги. Пишу доповідь з історії мистецтва. Тема дослідження — Чосер, виданий у «Келмскот-прес»¹. Шукаю книжку й заповнюю листок читацької вимоги. Але хочу також прочитати про виготовлення паперу у Келмскоті. Не можу розібратись у каталозі, тож повертаюсь до столу й прошу допомоги. Коли пояснюю жінці, що саме намагаюсь знайти, вона звертає погляд на когось, хто саме проходить за моєю спиною.

— Можливо, містер Детембл зможе допомогти вам, — каже вона.

Повертаюся, готуючись усе заново пояснювати, й опиняюся віч-на-віч з Генрі.

Мені бракує слів. Це Генрі — спокійний, одягнений, молодший, аніж бачила його раніше. Генрі працює в бібліотеці Ньюбері, й цієї миті стоїть переді мною. Тут і зараз. Радію. Генрі терпляче дивиться на мене, невиразно, але ввічливо.

— Я можу вам чимось допомогти? — запитує він.

¹ «Келмскот-прес» — приватна книгодрукарня, заснована англійським поетом і художником Вільямом Моррісом у 1891 році. Використовувала традиційні технології книгодрукування. Видавала дорогоцінні книги малим накладом. «Твори» Чосера — найвідоміша книжка друкарні й одне з найбільших досягнень Морріса.

— Генрі! — Ледве стримуюсь, аби не кинутися на нього. Очевидно, раніше він ніколи мене не бачив.

— Ми знайомі? Пробачте, я не... — Генрі озирається, турбуючись, що ми привертаємо увагу читачів чи співробітників, копірсається в пам'яті, й усвідомлює, що у майбутньому він уже зустрів цю променисто щасливу дівчину, котра стоїть перед ним. Востаннє, коли я його бачила, він смоктав пальці моїх ніг на галявині.

Намагаюсь пояснити.

— Я Клер Ебшир. Я знала тебе, коли була маленькою дівчинкою...

Почуваюсь розгубленою, бо закохана у чоловіка, який стоїть переді мною і взагалі мене не пам'ятає. Для нього все ще в майбутньому. Мені хочеться розсміятися від того, настільки все це дивно. На мене накочуються сподади років знайомства з Генрі, у той час як він дивиться на мене з подивом та острахом. Генрі, одягнений у старі рибальські штани мого батька, терпляче перевіряє мої знання таблиці множення, французьких дієслів, столиці усіх штатів; Генрі, що сміється над незвичним обідом, який я, семирічна, принесла у долину; Генрі, одягнений у смокінг, тремтливими руками намагається розстібнути запонки на своїй сорочці у день мого вісімнадцятиріччя. Він тут! Зараз!

— Може, вип'ємо кави чи поведемося разом?..

Звісно, він мусить погодитися, це ж Генрі, який любить мене в минулому й майбутньому, мусить любити мене тепер у якомусь слабкому відлунні іншого часу. На моє превелике полегшення, він таки згоджується. Ми домовляємося зустрітися сьогодні ввечері в сусідньому тайському ресторані, увесь час перебуваючи під здивованим поглядом жінки за столом. Йду, забуваючи про Келмскот і Чосера, пливу мармуровими сходами вестибюля. Відтак

опиняюсь на вулиці, під жовтневим чиказьким сонцем; біжу парком, розлякуючи собачок та білочок криками радості.

Генрі: Звичайний жовтневий день, сонячний і свіжий. Працюю в невеликій кімнатці без вікон і з регулятором вологості на четвертому поверсі в Ньюбері; вношу до каталогу колекцію праць з мармуровими листками, що нам недавно подарували. Аркуші красиві, однак вести каталогізацію нецікаво, мені нудно і шкода себе. Насправді почуваюся настільки старим, наскільки лише може бути двадцятивосьмирічний чоловік після того, як півночі пив горілку, переплачуючи за неї і намагаючись, хоча й безуспішно, повернути прихильність Інґрід Кармайкл. Ми гаркалися весь вечір, а тепер навіть не можу пригадати чому. У голові гупає. Мені потрібна кава. Залишивши працю в стані керованого хаосу, йду з кабінету, повз стіл замовлень у читальному залі. Мене зупиняє голос Ізабелли: «Можливо, містер Детембл зможе допомогти вам». Вона хотіла сказати: «Генрі, пройдо, куди це ти прокрадаєшся?»

І ця дивовижно красива, висока струнка дівчина з бурштиновим волоссям обертається й дивиться на мене, наче я — Ісус, що явився їй. Мій шлунок стиснувся. Очевидно, вона мене знає, а я її — ні. Господь знає, що я сказав, зробив, чи обіцяв цьому світлому створінню, тому змушений по-бібліотекарськи запитати:

— Чи можу я вам чимось допомогти?

— Генрі! — емоційно видихає дівчина, чим переконує мене в тому, що колись ми разом пережили щось *дивовижне*. Все стає лише гірше, оскільки я нічого про неї не знаю, навіть її імені.

— Ми зустрічалися? — запитую.

Ізабель дивиться на мене, наче говорить: «Ну ти і йолоп». Але дівчина відказує:

— Я Клер Ебшир. Я знала тебе, коли була маленькою дівчинкою.

Вона запрошує мене сьогодні на вечерю. Приголомшений, приймаю запрошення. Вона сяє від радості, хоча я неголений, з похмілля і не в найкращій формі. Домовляємося зустрітися ввечері в «Б'ю Тай». Упевнившись, що я прийду, Клер вилітає з читального залу. Оторопілий, стою в ліфті й починаю усвідомлювати, що щасливий виграшний лотерейний квиток із мого майбутнього якимось чином знайшов мене тут, у теперішньому. Починаю сміятися. Перетинаю вестибюль і, несучись сходами вниз, на вулицю, помічаю Клер, що біжить парком Вашингтонсквер, підстрибуючи і щось вигукуючи від радості. Не знаю, чому, ледь стримую сльози.

Пізніше, того ж вечора

Генрі: О шостій вечора мчу додому з роботи й намагаюся привести себе до ладу. Домом у ці дні мені слугує невеличка, але шалено дорога квартира-студія в Північному Дірборні; постійно чимось гепаюся об незручні стіни, стільниці та меблі.

Крок перший: відімкнути сімнадцять замків на вхідних дверях, кинутися у вітальню-і-одночасно-спальню й скинути з себе одяг. Крок другий: сполоснутися в душі та поголитися. Крок третій: безнадійно оглянути надра мого гардеробу й поступово усвідомити, що чистого одягу взагалі немає. Знаходжу одну білу сорочку в сумці, яку забрав з хімчистки. Вирішую надягнути чорний костюм, модельні чоловічі туфлі та блідо-блакитну краватку. Крок четвертий: нап'ясти все це на себе і зрозуміти, що я схожий на агента ФБР. Крок п'ятий: роздивитися доквіл та усвідомити, що у квартирі безлад. Вирішую не запрошувати Клер до себе сьогодні, навіть якщо це стане можливим.

Крок шостий: у ванній подивитися в дзеркало на повний зріст і побачити незграбного високого десятирічного двійника Егона Шиле¹ з диким поглядом, у чистій сорочці й костюмі директора похоронного бюро. Цікаво, у якому вбранні ця жінка мене бачила, оскільки ж я, очевидно, не приходив із мого майбутнього в її минуле у власному одязі. Вона сказала, що була маленькою дівчинкою? У голові минає безліч запитань без відповідей. На хвилину зупиняюся й дихаю на повні груди. Гарзд. Хапаю гаманець і ключі, зрештою виходжу: замикаю тридцять сім замків, спускаюся розхитаним невеличким ліфтом. Купую троянди для Клер у магазинчику в холі, за рекордний час проходжу два квартали до ресторану, та все одно запізнююся на п'ять хвилин. Клер уже сидить на диванчику, і коли бачить мене, то, здається, їй легшає на душі. Вона махає мені рукою, як на параді.

— Привіт, — кажу.

На Клер вишневе оксамитове плаття і перли. Вона нагадує одну з картин Ботічеллі у манері виконання Джона Грема²: величезні сірі очі, довгий ніс, крихітні делікатні вуста, як у гейші. У неї довге руде волосся, яке вкриває плечі й сягає середини спини. Клер настільки бліда, що у світлі свічок здається восковою фігуркою. Простягаю їй троянди.

— Тобі.

— Спасибі, — говорить Клер, на диво задоволена. Глянувши на мене, вона розуміє, що мене збентежила її реакція. — Ти ніколи не дарував мені квітів.

Умоцнююсь на диванчик навпроти неї. Зачарований. Ця жінка *знає* мене; це не якесь швидкоплинне знайомство

¹ Австрійський живописець і графік.

² Американський художник-модерніст українського походження.

з моїх майбутніх поневірянь. З'являється офіціант і пропонує нам меню.

— Розкажи мені, — допитуюсь.

— Про що?

— Про все. Маю на увазі, чи розумієш ти, чому я тебе не знаю? Мені так прикро...

— Та ні, не варто... Тобто я знаю... чому воно так.

Клер стишує голос.

— Це тому, що для тебе нічого з цього ще не сталося, ну а я знаю тебе протягом тривалого часу.

— Як довго?

— Близько чотирнадцяти років. Уперше я побачила тебе, коли мені було шість.

— Боже, ти часто мене бачила чи лише кілька разів?

— Коли востаннє я тебе бачила, ти попросив принести зі собою це, коли ми знову зустрінемося. — Клер показує мені дитячий блідо-блакитний щоденник, — тому, — вона простягає його мені, — тримай.

Розгортаю його в місці, закладеному шматком газети. На сторінці, у верхньому правому кутку якої намальовані два цуценятка кокер-спанієля, є список дат. Вони починаються з двадцять третього вересня 1977 року і закінчуються двадцять четвертим травня 1989 року. Рахую. Сто п'ятдесят дві дати, дуже старанно написані синьою кульковою ручкою, здебільшого каліграфічним дитячим почерком на шістнадцяти маленьких блакитних сторінках із цуциками.

— Це ти складала список? Усе це точно?

— Насправді, це ти надиктував мені. Кілька років тому ти сказав мені, що завчив напам'ять дати з цього списку. Тому я не знаю, як саме це працює; тобто це нагадує стрічку Мебіуса. Але дати точні. З їхньою допомогою я знала, коли спускатися в долину, щоб зустрітися з тобою.

Знову підходить офіціант, і ми замовляємо страви: том-ха-кай¹ для мене та массамен-карі² для Клер. Офіціант приносить чай, наливаю нам по горнятку.

— Що таке «долина»? — Мало не підстрибую від хвилювання. Досі ще не стрічав нікого з мого майбутнього, тим паче роботу Боттічеллі, яка мене зустрічала сто п'ятдесят два рази.

— Долина — це частина земельної ділянки моїх батьків у Мічигані. З одного боку там ліс, а з протилежного — наш будинок. Десь посередині є галявина близько десяти футів у діаметрі, а на ній — велика каменюка. Якщо ти на галявині, в будинку тебе ніхто не побачить, бо довкола земля піднята, а галявина — у заглибині. Раніше я там гралася, бо любила бути на самоті, думала, ніхто не знає, що я там. Яюсь, — тоді я навчалась у першому класі, — прийшла зі школи додому й пішла на галявину, а там був ти.

— У чому мати народила і, ймовірно, блював.

— Насправді, ти видавався досить стриманим. Пам'ятаю, назвав мене на ім'я, і ще пам'ятаю, як ти дуже ефектно зник. Зважаючи на минуле, стає очевидним, що ти й раніше там бував. Думаю, що вперше ти побував там у 1981 році. Мені було десять. Ти не припиняв повторювати: «Боже мій» і витріщався на мене. До того ж ти, здавалося, нервувал через свою наготу. А на той час я уже ніби звиклася, що старший голий чоловік магічним чином з'являється з майбутнього і вимагає одяг, — усміхається Клер. — І їжу.

— Що смішного?

— За ті роки я готувала тобі досить дивні страви. Бутерброди з арахісовим маслом та анчоусами. Крекери «Рітц» з паштетом і буряком. З одного боку, я хотіла побачити,

¹ Тайський гострий суп на основі кокосового молока.

² Популярне тайське карі з м'ясом та картоплею.

чи є щось, чого б ти не їв, а з іншого, намагалася справи-ти на тебе враження своєю кулінарною майстерністю.

— Скільки мені було років?

— Гадаю, найстаршим я бачила тебе у сорок з хвостиком. А щодо наймолодшого — я не впевнена. Може, близько тридцяти? А скільки тобі тепер?

— Двадцять вісім.

— Зараз ти видаєшся мені таким молодим. Останніх кілька років тобі було трохи за сорок, і, здавалося, життя тебе не жаліло... Важко сказати. Коли ти маленька, усі дорослі здаються великими та старими.

— То що ж ми робили? У долині? Ми були там багато часу.

Клер усміхається.

— Багато чого робили. Це залежало від мого віку, а також від погоди. Часто ти допомагав мені з домашнім завданням. Ми грали в ігри. Та в основному розмовляли. Маленькою я думала, що ти ангел. Розпитувала тебе про Бога. У підлітковому віці намагалася змусити тебе кохатися зі мною, ти не погоджувався, і, звичайно, я прагнула цього ще більше. Думаю, так чи інакше, ти боявся сексуально мене розбестити. В якомусь сенсі ти нагадував дбайливого батька.

— Ого. Можливо, це хороша новина, але чомусь цієї миті я не хочу, щоб мене сприймали, мов батька. — Наші очі зустрічаються. Ми обоє усміхаємося, ми ж змовники. — А як щодо зими? Зими у Мічигані суворі.

— Я нишком проводила тебе до нашого підвалу; в будинку величезний підвал із кількома кімнатами. Одна з них — комірчина, за стіною якої є котел. Ми називаємо її читальною залою, тому що там зберігаються всі непотрібні старі книги й журнали. Якось, коли ти сидів там, у нас була хуртовина, ніхто не ходив до школи чи на роботу,

і я думала, з'їду з глузду, поки дістану тобі їжу, — в будинку було не так багато продуктів. Ета саме мала йти до магазину, коли розлютувалася буря. Ти застряг там на три дні: читав старі випуски «Рідерз дайджест» і жив на сардинах і локшині з пакетиків.

— Звучить пікантно. З нетерпінням цього чекатиму. — Нам приносять їжу. — Ти колись вчилася готувати?

— Ні, не скажу, що вмію готувати. Нел і Ета завжди гнівалися, коли я намагалася щось приготувати на їхній кухні, хіба що могла взяти собі кока-колу. А відтоді, як переїхала в Чикаго, мені немає для кого готувати, тому нема стимулу це робити. Здебільшого я надто зайнята навчанням і усім таким, тому харчуюсь я тут. — Клер пробує карі. — Смачно.

— Нел і Ета, хто вони?

— Нел — наша кухарка, — усміхається Клер. — Нел — як кордон блю¹, що потрапив у Детройт; неначе Арета Франклін,² втілена в Джулію Чайлд³. Ета — наша економка й просто незамінна людина. Насправді, вона нам майже як *мама*; я про те, що моя мама... Ета просто завжди поруч, вона німка, сувора, але з нею затишно. А моя мама десь витає у хмарах, розумієш про що я?

Киваю з повним ротом супу.

— О, ще є Пітер, — додає Клер. — Пітер — садівник.

— Ого. Твоя сім'я має слуг. Здається, ти іншого пера пташка. Я... уже стрічав когось із твоєї сім'ї?

— Ти познайомився з моєю бабусею Міррем якраз перед її смертю. Вона — єдина людина, якій я розповідала про тебе. До того часу вона майже втратила зір.

¹ Шніцель, начинений сиром та шинкою і панірований у сухарях.

² Американська темношкіра співачка, королева соулу.

³ Відома американська шеф-повар, ведуча кулінарних передач.

Вона знала, що ми планували побратися, і хотіла зустрітися з тобою.

Полишаю їжу й дивлюся на Клер. Вона теж дивиться на мене, незворушно, по-ангельськи спокійно, невимушено.

— Ми збираємося одружитися?

— Гадаю, так, — відповідає вона. — Ти роками розповідав мені, що, звідки б ти не приходив, там ти одружений зі мною.

Занадто. Це вже занадто. Заплющую очі й змушую себе ні про що не думати. Зовсім не хочу втратити над собою контроль в цю мить.

— Генрі? Генрі, з тобою все гаразд? — Відчуваю, як Клер сідає на диванчик поруч зі мною. Розплющую очі, вона міцно стискає мої руки своїми. Дивлюся на її руки: вони спрацьовані, грубі й потріскані. — Генрі, пробач, я не можу звикнути до цього. Все зовсім навпаки. Я про те, що все життя ти був тим, хто знав геть усе, і я начебто забула, що сьогодні, можливо, мені варто не поспішати. — Вона всміхається. — Насправді, останнім, що ти сказав мені перед тим як піти, було: «Зглянься наді мною, Клер». Ти сказав це так, що тепер я припускаю: ти цитував мене.

Клер і далі тримає мої руки. Вона дивиться на мене із захватом, з любов'ю. Я надзвичайно вражений.

— Клер?

— Так?

— Може, пригальмуємо? Вдамо, що це звичайне перше побачення двох нормальних людей?

— Добре. — Клер встає і повертається на своє місце по інший бік столу. Вона сидить невимушено і намагається не усміхатися.

— Е-е, гаразд. Ну... Клер, може, розкажи мені про себе. Хобі? Домашні улюбленці? Незвичайні сексуальні вподобання?

ПОДЯКА

Творення книги — це таїна. За цим нудно спостерігати, проте воно дарує найбільше задоволення людині, яка пише. Тому із великою вдячністю та глибокою повагою я хотіла би подякувати кожному, хто допомагав мені писати і друкувати «Дружину мандрівника в часі».

Спасибі Джозефу Регалу за те, що сказав «Так» і за науку в підступних шляхах друкування. Це був вибух. Дякую чудовим людям видавництва «МакАдам/Кейдж», особливо Аніці Стрейтфелд, моєму редактору, за терпеливість, турботу та пильну увагу. Велике задоволення працювати з Дороті Каріко Сміт, Пет Волш, Девідом Пойнтдекстером, Кейт Нітце, Томом Вайтом і Джоном Грей. Також спасибі Мелані Мітчел, Еймі Столл, Таші Рейнолдс. Велике дякую Говарду Сандерсу і Каспіану Деннісу.

Фонд «Регдейл Фаундейшн» підтримав цю книгу численними курсами. Дякую їхньому чудовому колективу, особливо Сільвії Браун, Енн Г'юз, С'юзан Тіллет і Меліссі Мошер. І дякую Художній раді Іллінойсу і платникам податків Іллінойсу, які нагородили мене стипендією за прозу у 2000 році.

Подяка бібліотекарям і колективу, колишньому і теперішньому, бібліотеки Ньюбері: Доктору Полу Гейлу, Барту Сміту і Маргарет Куліс. Без їхньої щедрої допомоги Генрі закінчив би роботою в мережі кафе швидко-го приготування «Старбакс». Я б також хотіла подякувати бібліотекарям столу довідок публічної бібліотеки

«Еванстон» за їхню терплячу допомогу в різноманітних дивних запитах.

Я вдячна видавництву «Рендом-гаус» за використання цитати і за переклад Р. Л. Вінга вірша Ву Чена. Переклад з'явився в «Ілюстрованій книзі перемін». Також я рада, що змогла включити матеріал з чудової книги А. С. Байя-та «Володіння».

Дякую виробникам паперу, які терпляче поділилися знаннями: Мерилін Сврд і Андреа Петерсон.

Спасибі Роджеру Карлсону з книгарні «Букменс Аллей» за багаторічні щасливі пошуки книжок і Стіву Кей із крамниці «Вінтаж Вініл» за те, що мають у наявності усе, що я хочу послухати. І дякую Керол Пріето, головному агенту з продажу нерухомості.

Велика подяка друзям, сім'ї та колегам, які читали, критикували і вносили свої знання та досвід: Лін Розен, Дені Раш, Джонель Ніффенеггер, Ріва Лерер, Лізі Гарр, Роберту Влодова, Меліссі Джей Крейг, Стейсі Стерн, Рону Фальзоне, Марсі Генрі, Джозі Кеарнс, Керолайн Престон, Біллу Фредерік, Берт Менко, Патриції Ніффенеггер, Джоніс Аджі, і членам вищого класу романів міста Айова 2001. Спасибі Полі Кемпбелл за допомогу з французькою мовою.

Особлива подяка Алану Ларсону, невичерпний оптимізм якого давав мені хороший приклад.

Остання і найкраща подяка Крістоферу Шнебергеру: я чекала на тебе, і тепер ти тут.

ЗМІСТ

Пролог.....	15
<i>Частина 1. Людина поза часом.....</i>	<i>19</i>
<i>Частина 2. Крапля крові у місці молока.....</i>	<i>325</i>
<i>Частина 3. Трактат про тугу.....</i>	<i>567</i>
Подяка.....	588

Літературно-художнє видання

НІФФЕНЕГГЕР Одрі
Дружина мандрівника в часі

Роман

Керівник проекту *З. О. Бакуменко*
Координатор проекту *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *А. В. Рогашко*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректор *С. О. Подрезов*

Підписано до друку 10.08.2016. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 31,08.
Наклад 10000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів
у друкарні «Фактор-Друк»
61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51. Тел.: + 3 8 057 717 53 57

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57

e-mail: trade@bookclub.ua

www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55

e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28

e-mail: odessa@bookclub.ua

Ніффенеггер О.

Н69 Дружина мандрівника в часі : роман / Одрі Ніффенеггер ; пер. з англ. Н. Хаєцької. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 592 с.

ISBN 978-617-12-1526-9 (укр.)

ISBN 978-0-15-602943-8 (англ.)

Усе її дитинство він був поряд — дорослий чоловік на ім'я Генрі, її найближчий друг, що колись стане її чоловіком... коли Клер виросте, а він помолодшає. Генрі — мандрівник у часі, якого рідкісна генетична хвороба перекидає між митами життя. Він повертатиметься у день загибелі матері і, дорослий, учить самого себе виживати у розірваному часі, милуватиметься малою Клер, кохатиметься з нею дорослою та мріятиме про дитину, яка поєднала б їх назавжди — у часі, що переміг смерть, але не переміг кохання...

УДК 821.111(73)

ББК 84(7Спо)